

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی اثر دو مدت زمان محدودیت کمی خوراک (۵ و ۱۰ روز) با چهار شدت متفاوت محدودیت کمی خوراک (۲۲/۵، ۲۵، ۲۷/۵، و ۳۰ درصد کمتر از توصیه راهنمای پرورش سویه راس، ۲۰۰۷) بر عملکرد، خصوصیات لاشه، فراسنجه‌های خونی و سیستم ایمنی جوجه‌های گوشتی نر سویه راس ۳۰۸، به صورت طرح کاملاً تصادفی در قالب آزمایش فاکتوریل (۲×۴) به همراه یک تیمار شاهد، شامل ۲۷۰ جوجه گوشتی نر یک روزه سویه راس انجام گردید. جوجه‌ها به ۹ تیمار، هر تیمار با ۳ تکرار و ۱۰ جوجه در هر تکرار تقسیم و جوجه‌ها به مدت ۴۲ روز پرورش داده شدند. جوجه‌ها از سن هشت روزگی، به مدت پنج یا ده روز تحت محدودیت کمی غذایی قرار گرفتند. پس از اتمام دوران محدودیت، تا پایان دوره پرورش (سن ۴۲ روزگی)، جوجه‌های تیمارهای مختلف، به طور آزاد تغذیه شدند. نتایج نشان داد که در کل دوره، در مقایسه بین تیمارها مصرف خوراک معنی دار شد به طوری که مصرف خوراک در جوجه‌هایی که به مدت پنج روز تحت شدت محدودیت غذایی ۲۲/۵ درصد قرار داشتند از نظر عددی نسبت به سایر تیمارها از جمله تیمار شاهد بالاتر بوده است. ($P \leq 0/05$). نتایج این آزمایش نشان داد که در کل دوره، در مقایسه بین تیمارها اختلاف معنی داری در افزایش وزن وجود دارد به نحوی که افزایش وزن از نظر عددی بین تیمارهایی که دارای پنج روز محدودیت غذایی بودند نسبت به سایر تیمارها و گروه شاهد بالاتر بوده است ($P \leq 0/05$). در کل دوره پرورش و در مقایسه تیمارها با تیمار شاهد ضریب تبدیل پایین تر بوده و معنی دار شده است ($P \leq 0/05$). مقایسه وزن نهایی جوجه‌ها در این تحقیق نشان می‌دهد که نتایج معنی دار گردیده است ($P \leq 0/05$). در مقایسه بین تیمارها از لحاظ هزینه خوراک نتایج معنی دار گردیده است و تیمار با شدت محدودیت غذایی ۲۷/۵ درصد به مدت پنج روز از نظر عددی، دارای هزینه خوراک کمتری نسبت به سایر تیمارها می‌باشد و اجرای این برنامه محدودیت غذایی توصیه می‌شود ($P \leq 0/05$). در مقایسه بین تیمارها شاخص تولید معنی دار شده است. هم‌چنین تیمار با شدت محدودیت غذایی ۲۷/۵ درصد به مدت پنج روز دارای بالاترین شاخص تولید یعنی شاخص تولید ۳۷۰ بوده است ($P \leq 0/05$). در تحقیق حاضر هیچ اختلاف معنی داری در میانگین وزن نسبی لاشه و اجزای اقتصادی مهم آن مشاهده نمی‌شود ($P > 0/05$). وزن زنده از نظر عددی تنها در تیمار با مدت محدودیت غذایی پنج روز و ده روز با شدت محدودیت غذایی ۲۷/۵ درصد نسبت به تیمار شاهد بالاتر بوده است ($P > 0/05$). وزن روده کور راست، درصد وزنی روده کور راست، وزن روده کور چپ، درصد وزنی روده کور چپ در تیمار شاهد نسبت به سایر تیمارها بالاتر بود و معنی دار گردید ($P \leq 0/05$). در بررسی متابولیت‌های خونی در گروه‌های تحت محدودیت، در مجموع نتایج معنی دار نشد ($P > 0/05$). در بررسی تیرآنتی‌بادی در گروه‌های تحت محدودیت غذایی و هم‌چنین در خصوص اندام‌های دخیل در سیستم ایمنی در مجموع اختلاف معنی داری مشاهده نشد ($P > 0/05$).

کلمات کلیدی: محدودیت غذایی، رشد جیرانی، عملکرد، لاشه، فراسنجه‌های خونی، سیستم ایمنی، جوجه‌های گوشتی